

Prædiken til juledag 2017

Evangelium: Johannes, 1-14

Det her er Johannes' måde at fortælle om Jesu fødsel på.

Det er en parallel til Lukas' fortælling om hyrderne på marken og til Mattæus' fortælling om de vise mænd, der kom så langt væk fra.

Lukas lader nogle hyrder ude på marken være de første vidner, så vi allerede fra begyndelsen af kan fornemme, at det lille barn, når han bliver voksen, så vil han gå til alle dem, der er udenfor; udenfor - på den ene eller den anden måde.

Mattæus lader de vise mænd fra Østerland være de første vidner og de første, der kommer med gaver, så vi allerede fra begyndelsen af kan fornemme, at det lille barn, når han bliver voksen, vil blive modtaget af fremmede - og ikke af hans egne. Og som voksen vil han selv gå til dem, der regnes for "de fremmede".

Og Johannes? ja, han lader hele skabelsen være med i sin fortælling om Jesu' komme til verden. Det er hele kosmos fra første begyndelse, der er med fra det første ord. For det er for hele verden, i hele verden, overalt i kosmos, at gud vil være til stede som herlighed. Og vil ses i sin herlighed. Og altså nu her vil ses i sin herlighed som mennesket Jesus.

Johannes lægger ud med ordene: "I begyndelsen var" Det er ord, vi kender, - fra den allerførste sætning i 1. Mosebog: "I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden. Jorden var dengang tomhed og øde, der var mørke over urdybet, og Guds ånd svævede over vandene."

Men hos Johannes begynder vi nærmest før skabelsen – hvis man nu kan forstille sig det, - for "i begyndelsen var ordet."

Ordet, guds ord, det er det samme som guds visdom. Guds skaberord. Måske kunne man endda gå så langt som til at sige, at ordet, det er det samme som guds vilje – eller gudskraften som vilje til liv og som visdom til liv, der var i begyndelsen.

Det er en skabelsesberetning, Johannes begynder med.

Og han ved, at vi, der lytter, har ordene med fra 1. Mosebog, at "Gud sagde: »Der skal være lys!« Og der blev lys. Gud så, at lyset var godt, og Gud skilte lyset fra mørket. Gud kaldte lyset dag, og mørket kaldte han nat. Så blev det aften, og det blev morgen, første dag". Og derfor skal lyset også ind som noget af det allerførste hos Johannes: "i det, - altså i ordet, i guds visdom - var liv og livet var menneskenes lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket begreb det ikke."

Når jeg retter blikket mod det her, så er det for at trække frem, at hele dette lille fine stykke om, hvad Jesu komme til verden betyder for os, det er som en skabelsesberetning. Men nu er det ikke sol, måne, hav, planter og dyr, der fylder, - men det menneskelige, der er sat i centrum. Gud som menneske, fordi Gud vil mennesker det godt. Og ikke bare liv, -altså at noget er til-, men livet herliggjort ved lys. Herliggjort ved et menneske, der løftede livet op og gjorde det værdifuldt. Og derfor var han som et lys. Blev et lys, hvor mennesker oplevede mørke. De erfarede, at noget nyt

blev til i dem og omkring dem. En ny slags skabelse med det menneskelige i centrum.

Og budskabet om det skaber stadig lys og bliver til liv, når vi er i mørke.

Johannes lægger ud med en ny skabelsesberetning, men den bliver i de ord, der følger efter, lidt efter lidt til en trosbekendelse.

For det er Jesus som guds udvalgte, som Kristus, det handler om. Og dem, der kan begribe det, fatte det, få del i det, bliver guds børn – får del i herligheden. Fødes ind i et liv, der er herliggjort af lys.

Det er hele treenigheden, Johannes har med her: gud som skaber, gud som Jesus og gud i os, der tror, - altså som hellig ånd.

Gud som tre-enig vælde, dét digter Johannes frem. Men ikke for at lære os dogmatik. Han ønsker kun at brede herligheden ud, så vi fatter, hvad den er og hvor den er. Og at guds herlighed måske ser helt anderledes ud, end det, vi plejer at tænke om herlighed.

Ordet herlighed er et ord, der tit i bibelen knyttes til Gud. Når vi f.eks. slutter Fadervor med at sige 'thi dit er riget, magten og æren,', så er det græske ord for magt, et ord, der ligeså godt ku' oversætte med kraft. Og det danske ord "ære" ku' ligeså godt være oversat med "herlighed". For det er dette samme ord, som Johannes bruger. Så vi kan ligeså godt slutte Fadervor med at bede: 'thi dit er riget, kraften og herligheden'.

Herlighed har med lys at gøre. Det er noget, der stråler. Det genkender vi, når vi ser, hvad det hedder på andre

sprog: 'gloria', 'gloire', 'glory'. Det er noget, der skinner; noget, der kalder på ærefrygt; noget, der er større end vores dagligliv. Og på græsk hedder det 'doxa'. Og det er det største, man kan forstille sig af lys og af overvældende storhed.

Men, det bliver modsat, det, som Johannes inviterer os med ind i. Her vil den overvældende herlighed vise sig i menneskers dagligdag.

I almindelige dagligdags bekymringer og kvide, - i dagliglivets sorg og svære kriser, dér vil de og vi se, at livet bliver gennemlyst som af et nyt lys. For dagliglivet løftes ind i en herlighed, - så det giver mening at være menneske.

Der er jo det særlige ved Johannesevangeliet, at der ikke er nogen sakramenter – altså dåb og nadver nævnes overhovedet ikke. Men det gør de så alligevel, bare ikke som særlige hellige handlinger, - men som noget, Jesus skaber i dagliglivet. Og pludselig løftes dette daglige så ind i et andet lys og får en herlighed over sig. 'Ordet bliver kød' i det daglige liv. Som da vandet i de store vandkar, der var beregnet til rituel afvaskning af skyld, i stedet forvandles til vin ved brylluppet i Kana.

Herlighed, - det største man kan forestille sig af lys og overvældende storhed – guds måde at være i verden på – det er den, som bringer Jesus ind i det daglige liv. Ud til de øde landsbyer. Ind i byernes palæer. Alle steder, hvor kvinder, børn og mænd lider under vaner, som umærkeligt trykker dem ned, dér gennemlyses det

daglige liv af en herlighed, som skaber nyt. Nyt liv og nye muligheder i livet.

Forleden var jeg inde og se filmen "the Square".

Jeg vil selvfølgelig ikke fortælle om, hvad der sker, - det kan man se selv, hvis man vil. Men jeg tænkte bagefter: "den er jo nærmest et juleevangelium, - det er jo som Johannes-evangeliet, - MEN i modsat udgave! For det er i filmens mangel, - altså i det, som de her mennesker IKKE har og IKKE lever, - men nok længes efter -, det er i den mangel, at man aner, hvad livets fylde er. Hvad liv gennemlyst af guds herlighed kunne være. Hvilke muligheder, der er lagt ind i os.

Filmen fortæller det så enkelt. For hvordan dog fortælle om menneskers mangel på mening, uden at det er bliver en kliché?

Her sker det ved det lille ord "hjælp!" Nærmest umærkeligt i begyndelsen, - ja, man kan næsten glemme undervejs, hvornår man i filmen første gang hører et svagt råb om hjælp. Men det optræder mange gange- og mærkelige steder, og i vidt forskellige situationer. Mennesker, der har brug for, at andre hjælper. Træder hjælpende til.

Og ligeså genkendeligt dét er, ligeså genkendeligt er det, at vi går forbi eller overhører eller ikke ved, hvad vi skal gøre, eller er bange for at blive snydt, - ja, alle de mange måder, hvor vi ikke får hjulpet et medmenneske, de optræder også. Al vores vanetænkning, der trykker os ned, så vi bliver handlingslammede. Som gør os bange for at gøre noget.

Og man sidder der i mørket og ser hovedpersonens fortvivlede øjne, - fortvivlede, tvivlende, bange øjne – men de er det ikke hele tiden.

Og man genkender dette moderne ubehag. For her er ingen herlighed – hvis man kan sige det sådan. Men der er tomrum, - selvom deres lejligheder, byer og fester er fyldt af al den rigdom, vi plejer at kalde herlig.

Det, der virker herligt, - det som vi mennesker i skandinaviens storbyer stræber efter og måler hinanden med, - det viser sig at have en tomhed. Og det ser man i de mange forskellige personers øjne.

Tomheden vises ved, at de ikke hjælper hinanden, -eller de har ualmindeligt svært ved det. De kommer ikke hinanden ved; i stedet optræder de for hinanden, -viser sig frem, skiftes til at have scenen, og smutter, når noget bliver for farligt.

Filmen er – på sin egen diskrete måde - et råb om hjælp; et råb om medmenneskelighed.

Som Johannes siger om Jesu fødsel: "I det var liv, og livet er menneskers lys." Ikke bare liv som det at noget er i live, men livet gennemlyst af guds herlighed. En herlighed, der ligger som en mulighed for enhver, og som giver sig til kende i dagligdagen. Hver gang et menneske er et medmenneske for en anden.

Vores liv med hinanden har mulighed for at være en flig af guds herlighed.

Amen